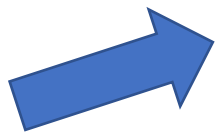

ZAŘÍZENÍ PRO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU

Pedagogika volného času

Středisko volného času

Střediska volného času (SVČ) mají dva základní typy organizací:

domy dětí a mládeže (DDM)

- poskytuje především pravidelnou zájmovou činnost, příležitostnou zájmovou činnost a spontánní aktivity

stanice zájmových činností

Kroužek

Kroužek je menší útvar, v jehož názvu většinou bývá zahrnuta jeho specializace. Může tak jít o kroužky počítačové, pohybových her apod.

Soubor

Soubor je označení pro útvar, který svou činnost může zaměřit i na veřejnou produkci. Většinou se tedy jedná o útvar, který bychom označili jako umělecký (pěvecký, taneční, dramatický apod.).

Klub

Klub je útvar, kde je zpravidla činnost členů receptivní (tedy zaměřena na vnímání). Tento útvar může existovat i v rámci jiných organizací, které nemají primární účel v zajišťování trávení volného času. Kluby mohou mít zaměření na film, divadlo, seniory apod.

Kurz

Kurz je zpravidla omezen délkou trvání. Činnost kurzu sleduje osvojení nějaké vědomosti nebo dovednosti.

Úspěšný absolvent může získat certifikát (osvědčení). Výhodou je, pokud má certifikát (osvědčení) nějakou platnost na úrovni regionu nebo republiky.

Některé kurzy mohou výrazně přispět ke zvýšení profesní způsobilosti a zvýšit tak šanci na trhu práce (např. svářečské kurzy, kurzy zdravotnický zaměřené na masáže, kosmetické procedury a další volnočasové aktivity).

Příležitostná zájmová činnost

Může vykazovat i jisté znaky pravidelnosti, není to však činnost průběžná.

např. tradiční zimní turnaje, zájezdy, exkurze, příměstské tábory apod.

Spontánní aktivity

mohou být různé hry na sportovištích, v čítárnách, posilovně apod.

Spontánní aktivity jsou pedagogickým pracovníkem ovlivňovány nepřímo.

Pedagogický pracovník působí především jako dozor při výletech, vycházkách a exkurzích, při školách v přírodě, adaptačních kurzech apod.

Rozhodčí (porotce) při rozličných soutěžích a turnajích. Takovými aktivitami mohou být různé hry na sportovištích, v čítárnách, posilovnách apod. (podrobněji: Pávková a kol., 2008).

Specifické aktivity

účast v rozličných soutěžích

Specifickými aktivitami, které může dům dětí a mládeže podporovat, jsou i sportovní kluby, které se účastní soutěží v rámci sportovního svazu, pod které jejich sportovní činnost spadá.

Domovy mládeže

Domovy mládeže Střediska volného času (SVČ) –
instituce poskytující především ubytování,
stravování a kvalifikované výchovné působení.
Jsou určeny pro žáky středních a vyšších odborných
škol.

Uvedené zařízení neprovádí žádné činnosti v průběhu
letních a dalších prázdnin.

Domovy mládeže (DM)

DM provozuje svoji činnost během školního roku.

Podmínky provozu a pobytu v DM upravuje vnitřní řád, který vydává ředitel příslušného zařízení a který stanovuje práva, povinnosti a zákazy pro ubytované.

Některá ustanovení se mohou lišit dle věku ubytovaných a zahrnují i sankce za porušení vnitřního domovního řádu (např. vyloučení žáka z domova mládeže).

DM mládeže poskytuje možnosti trávení volného času, které by měly být odborně zajištěny.

Nabídka činností by měla zohledňovat i spektrum škol, které ubytovaní navštěvují.

Základní umělecké školy

Základní umělecké školy (ZUŠ), starší označení bylo lidové školy umění (LŠU), poskytují možnosti pro využívání volného času v umělecko-kulturním spektru zájmu (čtyři obory – hudební, výtvarný, taneční, literárně-dramatický. Povětšinou představují přípravu pro studium na dalších školách s uměleckým zaměřením (jako např. v hudebním oboru – konzervatoř, ve výtvarném oboru lze pokračovat na umělecké průmyslové školy, reklamu apod.).

Wellness

V praxi jde o široce pojímaný pojem, který znamená soulad

mysli,

duše a

těla,

tzn. soulad fyzického, mentálního a emočního zdraví, a to nejčastěji v součinnosti se zdravým způsobem života (tzn. včetně stravování a dalších pobytových aktivit).

Cílem je osobní příjemný pocit a zlepšení kvality osobního života.

Fitness

Zařízení pro sportovní aktivity (posilovny), které sledují zlepšení všeobecné tělesné kondice za účelem upevňování zdraví a fyzické kondice. Cílem je tedy zlepšit (udržet) všestrannou tělesnou kondici (zejména postavu). V současné době se jedná o součást odpovídajícího životního stylu.

Zde může jedinec „vylepšovat“ svou fyzickou kondici. Často se doporučuje cvičení pod dohledem trenéra.

V praxi se může jednat o samostatná zařízení, případně jako součást wellnessu.

U3V - univerzity třetího věku

Pro osoby v tzv. postproduktivním věku, jsou organizovány aktivity, které slouží k smysluplnému naplňování volného času. Náplň uvedených zařízení sleduje další vzdělávání (např. zaměřenou na umění, medicínu, přírodovědu, historii apod.), ale také se jedná o významný prvek v socializačním procesu kategorie seniorů.

Organizování vzdělávacích aktivit (jednorázových aktivitách, cyklech) také např. vyšší odborné školy, knihovny, muzea, galerie, kulturní domy apod. (např. A3V – akademie třetího věku).

Nízkoprahová zařízení

Nízkoprahová zařízení, jako např. nízkoprahové kluby pro děti a mládež.

Nízkoprahová zařízení jsou primárně určena děti a mládeži, které se nechtějí nebo nemohou zúčastňovat dalšího organizovaného trávení volného času. Důvody mohou být objektivní, (např. neexistence obdobného zařízení v místě školy, bydliště, časové důvody ohledně návaznosti na dopravní spojení) nebo subjektivní (např. nezájem o danou činnost).

Jedním ze specifických znaků je poměrně velká fluktuace dětí a mládeže, stejně tak jako i setkávání jedinců se stejnými problémy.

Střediska volného času (SVČ)

Představuje (podle vymezení MŠMT) školské zařízení, jehož „posláním je motivovat, podporovat a vést děti, žáky, studenty, mládež, ale i dospělé k rozvoji osobnosti, k získávání a rozvoji klíčových a odborných kompetencí, zejména smysluplnému využívání volného času, a to širokou nabídkou činností v bezpečném prostředí, s profesionálním týmem pedagogů. Činnost středisek volného času se uskutečňuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání.“

Středisko volného času

Zřizovatelem SVČ může být školský úřad, obec, soukromý subjekt apod. Uživatelem služeb DDM a stanice zájmových činností může být dítě, žák, student, pedagogický pracovník a v některých případech i jiná osoba. DDM poskytuje především „*pravidelnou zájmovou činnost, příležitostnou zájmovou činnost a spontánní aktivitu*“ (podrobněji viz Vyhláška MŠMT). (DDM se zřizují od roku 1952,)

V mnoha případech SVČ organizují a realizují letní (spadají sem i příměstské) tábory a zimní tábory, tzn. že vykonávají činnost zpravidla po celý rok.

Uvedený zájmový útvar může organizovat jak škola, tak jiné zařízení pro volný čas, jako např. DDM.

Použitá a doporučená literatura:

PÁVKOVÁ, J., a kol. *Pedagogika volného času; 3., aktualizované vydání*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.

ŽUMÁROVÁ, M. Pedagogika volného času. In. PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. 1. vydání. s. 738–742. ISBN 978-80-7367-546-2.